

*Не се опитвай да хванеш
падащ кактус, защото
тайната на Мона Лиза я знае
само нейният зъболекар!*

Любен Дилов-син

Роден на 19 ноември 1964 г. в София, завършил е Журналистическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, журналист, сценарист, автор и водещ на собствени предавания. Бил е съсобственик и главен редактор на в. „Новинар“, дългогодишен главен редактор на българското издание на списание L'Espresso. Създател и главен редактор на единствения сатиричен ежедневник в българската история – „Ку-Ку“, и първото ежедневно национално радиопредаване – „Славата на Слави“. Автор е на сценарии за игрални и документални филми, телевизионните сериали „Секс, лъжи и телевизия“ и „Седем часа разлика“. Един от създателите на телевизионните предавания „Ку-Ку“, „Пипе“, „Каналето“, „Хъшове“ и „Шоуто на Слави“. Има издадени 11 книги, продадени в общ тираж от над 300 хиляди екземпляра. Създател и дългогодишен председател на интелектуалното политическото движение „Гергьовден“, бил е два пъти депутат в софийския и веднъж в националния парламент. Запален водолаз, баща на 3 деца.

История на нонконформизма

Вероятно очаквате от мен да теоретизирам в ироничен план явлението „Ку-Ку“, или пък да разкажа разтърсващи пикантерии от задкулисието на предаването. Няма да го направя, защото бях само една малка, дребна бурмичка в този весел, постоянно и ентузиазизирано скърцащ карнавал, който наистина е явление в най-новата българска история. И защото „Ку-Ку“ се нуждае и от един обективен, доколкото е възможно, поглед върху обществената и политическата тежест на явлението. Покъсният ми телевизионен и обществен опит, въпреки хилядите часове ефирни и записани предавания, въпреки десетките политически битки, не ме прави с нищо по-подходящ да давам оценки, отколкото всеки един от създателите на „Ку-Ку“. Затова ще се опитам да подреда по значимост фактите от създаването до спирането на предаването, както аз ги видях като елементи от едно голямо освобождаване, като движение от естествения за младостта антиконформизъм, към осъзнато и все още ненаречено от политолозите движение на съпротива спрямо лицемерието на официалната политика и медии в България. Като телевизионно-обществено потвърждение на великата метафора на Радой Ралин, че свободата е като хляба – всеки ден се бяхтиш за нея – мелиш жито, месиш тесто, втасва, пече се и... се изяжда от приятелите ти. На другия ден – наново.

В голяма степен моделът „Ку-Ку“ създаде не само модерното телевизионно продуцентство на България, но въдвори организационни и естетически норми, прекрачи много и немислими дотогава граници на свободата, разбърка неведнъж политическите карти в България и – най-важното – създаде школа. Днес „кукувци“ има във всяка една сфера на публичния живот, телевизионни и кинозвезди, политици, бизнесмени.

От 2001-ва няма български парламент, в който да няма поне един пряко замесен в телевизионното предаване – Кошлуков, Курумбашев, моят скромна фъфлеща особа, в момента Росен Петров...

Следващите думи са почит към всеки докоснал се до школата „Ку-Ку“ и направил възможно отприщването на тази лавина от свобода, на този телевизионен аналог на неизтребимата лактобацилус булгарикум, без която не може да се скваси нито националното, нито световното кисело мляко.

СЪЗДАВАНЕТО НА „КУ-КУ“

В началото на януари 1990 година група студенти започват да правят в Българската национална телевизия „Ку-Ку“ – студентско телевизионно предаване, като един от първите плодове на свобододумието, настъпило след партийния преврат в БКП от 10 ноември 1989 година. Самото създаване на предаването е плод на обществената шизофрения на деня – учредителите му са представители – на паритетен принцип – на Федерацията на независимите студентски дружества (ФНСД) и останките от Университетския комитет на ДКМС – Комсомола, прекръстил се малко по-късно в БДМ (Българска демократична младеж), а след това – напълно изчезнал. От страна на телевизията за негови родители можем да определим Стефан Енчев – шефът на отдел „Публицистика“, и абсолвентката от Факултета по журналистика Снежка Симеонова.

Изумителното е, че още след второто-третото издание на „Ку-Ку“ създателите му разбират, че както не могат да се правят бебета на „паритетен политически принцип“, така не могат да се правят и телевизионни предавания. Една част от водените от политически намерения създатели на „Ку-Ку“ се оттеглят, остават другите – тези, които желаят да се забавляват и да правят нова, различна телевизия. Остават да се занимават активно с предаването Петър Курумбашев, Радослав Гълъбов, Любен Дилов-син, Радомир Чолаков, Камен Воденичаров, Християн Ночев, Ангел Манов. С тях, разбира се, още над 100 души, които днес са сред най-ярките медийни звезди на България – като Бойко Василев, Владислав Карамфилов-Влади Въргала, Август Попов, Нидал и Мадлен Алгафари, Васил Василев-Зуека, Стефан Рядков, Тончо Токмакчиев, Станислав (Слави) Трифонов, Мартина

Вачкова, Нели Андреева, Жоро Крумов, Жени Костадинова, Соня Момчилова, Християн Ночев, Иван Рачев, Маринела Липчева, и т.н., и т.н. – толкова са много!

В първите си издания „Ку-Ку“ е чисто публицистично предаване и участва с радост и находчивост във всички обществени битки. Още второто му издание е спряно – поради скеч, адресиран към тогавашния президент Петър Младенов. Скандалите го следват непрекъснато, като най-шокиращ за политическия елит е фактът, че е трудно определимо в коя част от политическото пространство седи (или обслужва) „Ку-Ку“ – при комунистите, при антикомунистите или къде?!

Често в предаванията се включват и други обществени групи – като арткомуната „Градът“ и художникът Филип Зидаров, които изработват огромен хамелеон от комсомолски членски книжки. Вятърът духа страниците на закованите към дървената конструкция книжки и те променят хамелеона от червен – цвета на кориците, на син – цвета на страниците. Тази инсталация е част от предаването „Ку-Ку“, посветено на конгреса, който прекръсти Комосола в БДМ. Тя беше не само особено ярък символ на „промяната“, но и заради нея в кулоарите (поскоро тоалетните) на същия конгрес избухна лют бой и пишещият тези редове също отнесе няколко юмура...

Друг, световноизвестен български инсталационист – Недко Солаков, също изгрява от ефира на „Ку-Ку“. В една от най-знаменитите му творби – „Земята е кръгла“ – присъства близо 10-минутен запис от предаването. В него гостува „скритият старателно“ космонавт Рикалов, който разказва, как – ако се отдалечиш на подходящо разстояние от Земята, ще видиш, че тя не е кръгла, а плоска, като ръбовете ѝ са Мьобиусови ленти. Поради което се получава и ефектът, че ако тръгнеш на Запад, ще се върнеш от Изток и изобщо – цялото заблуждение. Рикалов даже прави обръщение към американските си и съветските колеги космонавти да спрат да крият истината и да разкажат на света как е в действителност. Ролята на Рикалов се изпълнява от Бойко Тодоров – без да е професионален артист, той е изкусно състарен и произнася трогателната си тирада на удивителен КГБ-инглиш.

АТОМНИЯТ КУ-КУНФОРМИЗЪМ

До декември 1991 година „Ку-Ку“ е просто едно от по-необичайните публицистично-младежки предавания, които провокират публиката и се мъчат да я заразяват с антиконформизма на младостта. До дата 22 декември 1991 година! Тогава избухва и първият голям медиен скандал, разтърсил цялата страна. А и не само нея. Редовното издание на предаването е симулативно прекъснато от съобщение за това „... че в Козлодуй не се е случило нищо страшно“. Режисьорът на предаването Нидал Алгафари, редакторът Петър Курумбашев, водещата на броя Жени Костадинова и целият екип съумяват по изумително правдоподобен начин да уподобят „срамежливата нечестност“, с която би се държала националната електронна медия, ако в „Козлодуй“ избухне авария. Свикналата да „чете между редовете“ аудитория изпада в паника. Девет десети от населението, което гледа в момента, е убедено, че атомната електроцентрала е избухнала. Убедени са и доста представители на чужди телеграфни агенции.

Познавайки манипулативния характер на българските държавни медии, те не проверяват „сведението“ от поне още един източник, а бързат да разпространят сензацията! Сред подведените са немската ZDF, английската Ройтерс, Испанската телеграфна агенция, Франс прес и много други. Министър-председателят на България по това време Филип Димитров от СДС „научава от майка си, че нещо е станало в АЕЦ „Козлодуй“!“. Скандалът в обществото е огромен. Всички големи вестници (дори и всички локални и изданията на малки общини) излизат със заклеяващи първи страници. БНТ се извинява официално, а в БНР – сензационното първо издание на радио „Свободна Европа“ от България, водено от знаменитата Румяна Узунова, е посветено изцяло на случилото се. Официалната версия на правителството е, че „кукувци“ са подсторени да направят тази манипулация, за да дестабилизируют правителството. Председателят на Народното събрание Стефан Савов, след като прави опит първо лично да спре излъчването и се изумява, че „не е ясно откъде се спира телевизията“, създава нещо като парламентарна комисия, която специално да се заеме със случая. В цялата шумотевица изобщо нечути остават твърденията на създателите на предаването, че са искали:

нална телевизия, с монополно положение на пазара, контролирана от правителството. В този дух е и финалният клип на самото предаване „В мен е силата“, създаден от Нели Андреева и представляващ колаж от лицата на най-известните български медиатори, на фона на модно американско раппарче;

- Второ – повтаряйки медийния експеримент на Орсън Уелс с радиопиесата „Война на световете“, да накарат аудиторията да бъде скептична към всичко, което ѝ се поднася.

- Трето – да демонстрират пълната неготовност на държавата да се справи с евентуална промишлена катастрофа от голям мащаб. По-късно, само седмици след скандала, се оказва, че повечето антиядрени убежища са превърнати в барове или складове; че не достигат противогощи, няма подходящи информационни материали за това как се постъпва в подобна ситуация, че Гражданска отбрана е абсолютно неподготвена да овладее както паниката, така и реална аварийна ситуация, че нафтата за автомобилите, които трябва да евакуират най-близките до Козлодуй градове, отдавна е открадната и т.н., и т.н.

Започва съдебно дело (Дело №1 за 1992 година) срещу създателите на предаването, което трае повече от 3 години. По-важното е, че целият екип около самото предаване „Ку-Ку“, както и неговите горещи симпатизанти – предимно студенти и млади хора, се сблъскват „челно“ с политическата манипулация. Този скандал е използван в светлината на традиционното партийно разделение „сини“ срещу „червени“. Петър Курумбашев, един от създателите на СДС, пита в прав текст премиера Филип Димитров вярва ли, че предаването е направено, за да свали правителството. Отговорът: „Не го вярвам, но не мога да не го използвам политически“. В неформален разговор на мен пък ми предложиха: „Всичко ще простим, само излъчете за виновник Алгафари – той е комунист“...

Героите от „Ку-Ку“ завинаги се разделят с наивната си вяра в способността на обществото да се променя и с неполитическото си, чисто шоу битие. Техният антиконформизъм започва да се разглежда като политическа позиция, все едно дали те го искат, или не. От тук нататък – през следващите години, те ще бъдат определяни ту като „сини“, ту като „червени“ и никога като нещо, различно от пейзажа на декларираното политическо противопоставяне.

Между 1992 и 1994 година предаването „Ку-Ку“ прави опит да се мул-

типлицира в медийно-комерсиален конгломерат. Появява се сатиричен вестник „Ку-Ку“, създава се музикална къща „Ку-Ку“, която е преработен вариант на по-късната БМК – Българска музикална компания; учредява се Националната „Ку-Ку“ академия – годишно шоу с награди – бронзови статуетки, изработени от Георги Чапкънов, което за три поредни издания (продължили още 2 пъти като „Ордена на Каналето“) се превръща в една от най-големите годишни шоу и обществени атракции в България. Появяват се куп мърчъндайзингови продукти – вафли „Ку-Ку“, течен шоколад „Ку-Ку“, паста за цапане на зъби, бисквити, топки, КУ-КУ магъзин за фън-игралки, че дори и цигари – на добро европейско ниво, изработени в цигарената фабрика в Горна Джумая – „Ку-Ку-International“. Тези напъни имат съмнителна финансова реализация и по-скоро са опит да се подражава на американския мърчъндайзинг, като един от символите на модерността в променяща се България. Те и по никакъв начин не могат да свалят от шоуто оценката на политическо явление. По простата причина, че телевизионното предаване „Ку-Ку“ се занимава с политическа сатира, а в България сатирата се разбира като политика! Още от времето на Ботев и неговите думи, че „...отсам Дунава хуморът се обръща на псувня, а сатирата – на проклетие“. В политически план се чете всяка „Ку-Ку“ инициатива: например предаването, в което Жоро Крумов извежда един кон на Орлов мост, целейки да разтревожи зрителите за изключително високото ниво на замърсяване.

През цялото време „Ку-Ку“ трупа „излишък от власт“ (по Мишел Фуко), който трябва да бъде разходван, като му се „източва кръв“ в – условно казано – политически битки. В подобна светлина се интерпретират куп предавания, като знаменитото „Нубийско ку-ку“, където депутати – и сини, и червени – са подведени, че дават изявления пред несъществуващата нубийска телевизия и с упование говорят за връзките между двете държави! „Предаването за водата“ – аналогична телевизионна анкета, при която десетина от по-първите политически мъже „със загриженост констатират, че водородът е почти 66 % в състава на водата“. Предаването е спирано неколкостранно – най-ярък пример е емисията му от Москва, изготвена от Матей Константинов и Светльо Дукадинов, с помощта на Татяна Ваксберг. Този невидял бял свят видеоматериал съдържа наистина сензация: показва нагледно, че българското посолство в руската столица по това време е буквално превзето от мутреещи елементи и търговци на цигари.

„МУЛТИТРОН“ И „НАРОДНО ДВИЖЕНИЕ „КУ-КУ“. СПИРАНЕТО НА „КУ-КУ“

През есента на 1994 година предаването „Ку-Ку“ е спряно за пореден път, едностранно от БНТ, като договорът му с продуцента „КИД“ ЕООД е прекъснат. Дотогава често са падали отделни предавания, но за пръв път, вече частната копродукция е с прекъснат договор! Поводът е несъстоял се публично скандал с подготвено издание на „Ку-Ку“, което представя България като разделена между две суперфирми – „Мултигруп“ и „Трон“. Обект на сатирична интерпретация са шефовете на фирмите – Илия Павлов и Красимир Стойчев, и техните връзки с политиката.

Имал съм възможност да разговарям и с покойния вече Илия Павлов, и с Красимир Стойчев. И двамата нямаха никаква представа за това, че са послужили за претекст предаването да бъде спряно. Очевидно тогавашното ръководство на БНТ се е опитало да се „намаже“ пред двамата олигарси. В изданието, подготвено ако не се лъжа от Стефка Райкова, Нели Андреева и Росен Петров, се прави реверанс към станалите модни по това време холивудски блокбастъри от типа the day after, представлящи постапокалиптични картини на обществото след големи военни или природни катаклизми. Политическият момент в шоуто също отговаря на истината: започнало е невъздържано сливане на младия спекулативен български бизнес с новата политическа класа. Последвалите правителства – и на Любен Беров, и на Жан Виденов, и на Иван Костов, доказаха в голяма степен пророческия характер на „спряното „Ку-Ку“.

Самото спиране на предаването – актът от страна на БНТ няма никакво правно основание – веднага попада в раздела политически натиск върху медиите. Това е и основната причина, която тласва създателите на телевизионното предаване към учредяването на политическа партия с името „Народно движение „Ку-Ку“. Политическият натиск върху медиите в досегашната история на предаването е убедил кукувци, и най-вече продуцента Петър Курумбашев, доайена на актьорите Камен Воденичаров и сценариста Любен Дилов-син, че няма по-ефективен начин за самозащита от натиска на властта от политиката. За изминалите години екипът на предаването и многобройните им съмишленици са се оформили като най-яркото антиконформистко течение в българския обществен живот. За тях разделението комунисти – антикомуни-

сти изобщо не описва съвременните проблеми на България, нито пък основните политически сили – СДС и БСП, са в състояние да бъдат адекватни на предизвикателствата пред най-новата история. Лични политически различия целият този екип няма – просто представата им за политика е друга – много по-конкретна, много по-необременена с идеологизми и партийна патетика.

ПАРТИЯТА „КУ-КУ“

До решението на Върховния съд за забрана на ОМО „Илинден“ от февруари 2000 година, „Народно движение „Ку-Ку“ е единствената официално забранена партия в България. Заличена от политическия регистър с решение на Върховния съд от 26.04.1995 г. Поради тази причина тя е и единственият политически субект, който може да претендира за реално политическо преследване. „Народно движение „Ку-Ку“ има излъчени над десет политически емигранти в САЩ – водили и спечелили дело, вследствие на което получават статут на политически бежанци и право да се заселят и работят в САЩ. В края на 1996-а, в неформален разговор, представител на българските разузнавателни служби прави бележка: „Спрете да произвеждате политически бежанци, ставаме за резил пред света, та България е демократична държава!“. В отговор му показваме решението на тричленен състав на Върховния съд, където като основна причина за заличаването на движението се посочва фактът, че „съдържа в названието си звукоподражателно словосъчетание, издаващо гнездов паразитизъм“. Сякаш не става дума за върховния съдебен орган на България, а за клуб на орнитолози... Но защо е този страх от „Народно движение „Ку-Ку“?

Партията се създава на 19.10.1994 (регистрация по фирмено дело № 200082/1994 г. на Софийски градски съд), като нейни учредители са почти всички членове на творческия екип на предаването, техни близки и приятели, съмишленици. Самата ѝ поява е медийна сензация – тя много бързо трупа популярност и последователи. Програмата ѝ е изключително кратка, конкретна и обединяваща хора с различни политически възгледи. Документът се казва „Усмихната България“ и съдържа около две страници. Партията „Ку-Ку“ заплашва не само да обере негативния вот на предстоящите парламентарни избори, но и да се превърне в реална алтернатива на умората от противостоянето

„сини“ – „червени“! Социолозите ѝ дават минимум 11 % преди изобщо да е стартирала реална предизборна кампания.

Изборната стратегия на „Народно движение „Ку-Ку“ също е нетрадиционна – те обявяват идеята за фронтменска листа. Изборните списъци във всеки избирателен район се водят от прочути медийни, шоу или спортни звезди. Официалното обяснение е, че тези хора няма да стават депутати, но ще са реални морални гаранتي за избора на следващите ги в листата – млади професионалисти, адвокати, лекари, офицери, журналисти. В листата им има 9 национални футболисти от участниците в знаменитото Световно по футбол в САЩ, над 15 звезди на артистичния свят, драматурзи, писатели, актьори, популярни водещи от електронните медии. С този си ход „кукувци“, както ги наричат медиите, още в началото на кампанията обезоръжават едно от основните твърдения на сериозната политика – че правят шоу от политиката и че в крайна сметка искат да подменят вота на хората!

Малко е да се каже, че политическият елит на страната е стреснат от появата на „Народно движение „Ку-Ку“! Още повече че секретарят на движението – Петър Курумбашев, и председателят – Любен Дилов-син, следват настъпателна изборна политика, която изключва всякакви заигравания с когото и да било от „сериозните играчи“! Единствената реална политическа фигура, с която приемат да се срещнат, е президентът на републиката д-р Желю Желев. На закуска, проточила се близо 4 часа, д-р Желев прави опит да ги разубеди от начинанието им. Той е достатъчно ясен: озлоблението на „кукувци“ от несправедливото спиране на сатиричното им предаване не трябва да ги тласка към политиката! От това нито те, нито политиката ще спечелят. Целият този разговор и развилите се по-късно събития остават у „кукувци“ впечатлението, че политическата съдба на партията им е предрешена. И наистина – с формалния повод, че обявлението за регистрацията на партията не е излязло в „Държавен вестник“ (действие напълно независещо от самите податели на обявата и режисирано от тогавашния политически елит), на „Народно движение „Ку-Ку“ е отказано участие в изборите, по-късно потвърдено от решение на тричленен състав на ВАС. Но това не стига на политиците – те трябва да са сигурни, че „Ку-Ку“ няма да е играч на политическата сцена и главният прокурор Татарчев нарежда проверка по реда на надзора, довела до срамното за българското право заличаване на движението в пълно противоречие с

конституционните принципи. Поради факта, че българската конституция не позволява частни жалби до Конституционния съд, а имащите право – депутати, президент и главен прокурор, отказват да го сезират – присъдата е окончателна и политическа репресия според всички международни правни норми.

КАКВО СЕ СЛУЧВА МЕЖДУВРЕМЕННО

„Народно движение „Ку-Ку“ е създадо идеално работещ изборен център. Развил е един от най-агресивните и атрактивни пресцентрове, радващ се на голяма популярност сред медиите. Подготвило е цялостна рекламна стратегия за участие в изборите: вестник „Ку-Ку“ излиза като първия в историята на българската журналистика сатиричен всекидневник и се продава в дневен тираж от около 30 000 бройки! В най-големите и най-важни от гледна точка на предизборната география 20 града на страната са запазени зали за подготвеното национално „Ку-Ку“ турне! Изготвени са предизборни аудио- и видеоклипове, плакати, рекламни пана. Цялата подготовка за избори до момента е струвала около 150 000 долара – лични средства на „Ку-Ку“ и събра-

ни от донори на движението. Кампанията се отличава с изключителна финансова ефективност, защото е построена на принцип, различен от обичайния за политическите елити (където голяма част от средствата се присвояват от отделни личности в партиите), и най-вече защото част от дейностите се самоиздържат (например в „Ку-Ку“, който дори носи печалба!). Ръководството на „Народно движение „Ку-Ку““ решава да не продава влиянието си на политическия пазар чрез насочване на своите потенциални избиратели към други партии. Но все пак, по някакъв начин, да възстанови вложените средства и най-вече да даде възможност на екипа си да участва в реални избори.

Така се стига до решението за „продажба“ на предизборния апарат на друга партия. При това решение надделяват следните доводи:

- да се възстановят отчасти вложените средства;
- да се провери в реална обстановка как маркетинговият и имиджмейкърски екип на „Ку-Ку“ усвоява политическия пазар;
- да се „продаде“ екипът на политическа партия или коалиция, която няма реални шансове да прескочи 4 %-ната бариера. По този начин да се види доколко екипът професионално може да окаже влияние върху изборите, без да продава легендата „Ку-Ку“ пряко на избирателите;

• най-важното – да не се носи морална или политическа отговорност за партия, която би влязла в парламента благодарение и на подкрепата на „Народно движение „Ку-Ку“.

Водят се преговори с почти всички участници в политическата надпревара – без, разбира се, „мастодонтите“ – СДС и БСП!

Най-колоритни са преговорите с „Напред, България“ – партия, създадена от спортисти, основатели на която са изключително колоритният шеф на олимпийското движение Иван Славков и бизнесменът Пламен Тимев–Ганди, известен с артистичния си характер и меценатството на първия частен театър „Ла Страда“, където изгряха звездите на Теди Москов, Къци Лафазанов, Мая Новоселска, Тончо Токмакчиев и още куп ярки присъствия в артистичния живот на България. Подробностите по тези договаряния заслужават друга, отделна глава в една по-разширена история на „Ку-Ку“.

Най-щедри в предложенията са представителите на по-късната Евролевица – тогава коалиция ДАР, ръководени от Александър Томов! Най-реални и изгодни за намеренията на „Ку-Ку“ се явяват предложенията на „Нов избор“, свързвани тогава с лицата на Димитър Луджев, Иван Пушкаров, Григорий Вазов и Диана Дамянова. „Нов избор“ се представя като политическа формация, стояща най-близо до идеите за либерален център в политическия живот на страната. Договор с „Нов избор“ е направен и започват 40-те дни на първото политическо участие на „Ку-Ку“ в собствената му история...

За пръв път в историята на политическата пропаганда в България се правят платени предизборни концерти – т.е. публиката си купува билети, за да може да присъства на предизборен концерт. За всички е ясно, че присъствието на „Нов избор“ на концерта е само необходимата цена, която трябва да платят, за да гледат кукувци „на живо“.

Находчивостта в изборната битка дава много и интересни продукти, появили се за пръв път в политическия маркетинг и реклама. Например забраната за нерегламентирана политическа реклама по националната телевизия е заобиколена със създаването на продукт – „Народен чипс „Ку-Ку“! Тези пържени картофки бяха подготвени, за да се използват в кампанията на самото „Народно движение „Ку-Ку“. След недопускането му до участие в избори се появява логото: „Вестник „Ку-Ку“ – вашият НОВ ИЗБОР!“ Като „Нов избор“ е с големи сини букви, така както е на бюлетината – бяла с две сини ивици! Рекламни пана с този

продукт, например, присъстват през цялото време на мача „България – Уелс“, на най-силните места – до корнерите и на центъра. Самият вестник „Ку-Ку“ трупа здрава популярност и се радва на огромен успех. Рецептата му е проста: той не пише дитирамби за подкрепения от него „Нов избор“, а просто е „по-малко жесток“ към него. Сатиричната интерпретация на целия останал политически живот го прави бестселър в предизборната кампания...

Този период е изпълнен с изключително любопитни и занимателни факти – например опитът на Жорж Ганчев да присвои един от концертите на „Ку-Ку“ (в Габрово). За пръв път в кариерата си в България Жорж среща друг висок и безкомпромисен човек – Слави Трифонов! Щастливо за Жорж стечение на обстоятелствата попречва на охраната на „Ку-Ку“ да изхвърлят Ганчев в река Янтра...

Обиколките из страната дават възможност на момчетата и момичетата от „Ку-Ку“ да се убедят в своята популярност, както и в съжалението на хората, че те не участват пряко в изборите.

КРАЯТ НА „КУ-КУ“

От моята камбанария краят на „Ку-Ку“ беше именно с прякото му включване в политиката, а не с датата на физическото му спиране от ефира на БНТ. Това беше форма на капитулация пред „правилата“ именно чрез опита тези правила да бъдат заобиколени и надхитрени. По-късното развитие на Движение „Гергьовден“, партията „Глас народен“ и други форми на протестен вот доказват тезата. Политическият свят е безкомпромисен – или ставаш като него, или си вълн от системата. Не се наемам да съдя: може би така е правилно и почтеността пред избирателя изисква да не се смесват сатирата и политиката. От друга страна – вътрешното драматично противоречие е съществувало у всеки един от кукувците, с които работех през годините: да, ние казваме как не трябва да се прави, но не е ли редно да кажем и как трябва?!

В момента сме свидетели на поредния опит – един от наследниците на великата марка Слави Трифонов тръгва да прави национален референдум за промяна на изборната система, конституцията и изобщо политическата класа. Тръгва по закон, създаден от същата тази класа... Няма да приемам залози за изхода от това начинание, дори да успее, дори следващият президент на България да се казва Станислав Тодоров Трифонов,

а министерски съвет да бъде заменен с „Ку-Ку“ бенд и Редколегията, нещата същностно няма да се променят. Също както в анекдота, че ако размените местата на министрите и футболистите в България, нито политиката ще се промени, нито футболът. Както машината е етап от развитието на общественото съзнание, така и едно шоу е такъв етап. Този етап приключи, когато започнаха да умират илюзиите – през 1995-а. Наследникът на „Ку-Ку“ – „Каналето“ – също беше изключително жизнен, още по-популярен, дълго време държеше рекорда за най-много събрани зрители с билети – 37 хиляди на стадиона в Пловдив (турнето „Каналето под небето“), в известна степен беше и още по-реактивен политически – падането на кабинета на Жан Виденов щеше да е немислимо без „Каналето“. След това – „Хъшове“ – наследникът на „Каналето“ – вече пък направо съчета ролята на телевизионно шоу и политическа опозиция. Това бяха творчески, свободни, смели избухвания на свобода и находчивост. Те продължиха традицията на антиконформизма, но вече загубили „девствеността“ на студентското безкористно противостояние на онзи, по Шекспировски „о, скапан от поквара свят“.

КАКВО ОСТАНА СЛЕД „КУ-КУ“

На първо място – школата. Невероятно общество, макар и пръснато, от хора, заразили се с този неудържим вирус на свобода и творчество. Накъдето и да се обърнете, ще видите кукувци – от водещия на „Панорама“ Бойко Василев, през Жени Атанасова и Милен Цветков, до Маринела Липчева, Жени Костадинова, Жоро Крумов, Светльо Дукадинов, технологичните телевизионни гении Петър Данданов и Станислав Терзиев, странната птица Радо Марков, безспорният авторитет номер едно в медийното право Радомир Чолаков... Спирам с изреждането, защото никой не заслужава да бъде пропуснат.

На второ място: смяната на поколението. Една от най-консервативните и изцяло зависими от политическите институции на България по онова време – БНТ – внимателно отгледа в пазвата си хулиганчето „Ку-Ку“. Не просто го отгледа, а му предаде страхотния си опит и професионализъм. Тук трябва да направим огромен поменик на имена, който да започне с Елка Грозева и да свърши със Соня Христова. Две дами, без които никога нямаше да има „Ку-Ку“. Каквито и горчивини да сме имали от вечното надхитряне с ръководството на БНТ, през цялото време сме усещали тай-

ната, почти партизанска подкрепа на телевизионерите от недрата на „Сан Стефано“ 29. От секретарките до кабелджиите и общите работници.

В бизнес план „Ку-Ку“ е особено иновативно явление: всички възможни продуцентски схеми бяха пробвани първо върху „Ку-Ку“ и „Каналето“ и ако оцелееха, превръщаха се в норми за отношението телевизионен оператор – продуценти. В една най-нова история на медиите на Петър Курумбашев е редно да се отдели мястото на един от бащите на модерното телевизионно продуцентство.

Самочувствието на академичната общност – примерът, който периодично избухва под различни форми, може би не толкова находчиви, не толкова провокативни, но все така антиконформистки и смели.

Медийният скандал „атомното „Ку-Ку“ присъства в почти всички сериозни учебници по журналистика редом с ефекта Орсън Уелс и грузинския „телевизионен преврат“. Рекламните и телевизионните иновации на студентското предаване пък заслужават отделен учебник, отделен от признатия факт, че май това е единственото телевизионно предаване в света, излъчвано по национален оператор и оставено изцяло в ръцете на непрофесионалисти – студенти. Аз поне не знам за друго, а тясната ми специалност – малцина знаят – е именно история на журналистиката.

Екипът на „Ку-Ку“ създаде и първото куклено политическо шоу в България – „Пипе“, изцяло реализирано от създателя на куклата Ангел Манов и излъчвано по тогавашния Ефир 2, втората програма на БНТ. То също имаше бурна, макар и кратка съдба, неразделна от голямата ку-ку история. Беше спряно с нелепия мотив, че не можели в един и същи кадър да пеят заедно куклите на Стефан Савов и Тодор Живков...

Телевизионното предаване „Ку-Ку“ е едно от малкото „явления на прехода“, с което българите заслужено можем да се гордеем. Всички тези, които го правеха; тези, които го позволиха, дори и тези, които го забраняваха. Но най-вече благодарение на телевизионните зрители. Чувалите с писма, които пристигаха на 11-ия етаж на „Сан Стефано“ 29, в малката стаичка на „Ку-Ку“, бяха почвата, хумусът, в който пораснаха десетки и стотици таланти. И ако някой заслужава голям поклон в тази „Ку-Ку“ история, то на първо място това е Зрителят. Същият този, когото днес разстрелват с все по-налудничави световни формати и който оцени, подкрепи и направи възможно едно не просто оригинално, но уникално в световен план телевизионно шоу.

